

فرهنگ توصیفی مقالات عطارشناسی همراه با نقد و تحلیل آنها

نویسندگان:

دکتر امید مجد دانشیار دانشگاه تهران

دکتر احترام رضائی استادیار دانشگاه تهران

سرشناسه: مجد، امید، ۱۳۵۰-

عنوان و نام پدیدآور : فرهنگ توصیفی مقالات عطارشناسی همراه با نقد و تحلیل

آنها / نویسندگان: امید مجد، احترام رضایی.

مشخصات نشر: تهران : کتابفروشی و انتشارات زوار، ۱۳۹۸.

مشخصات ظاهری : ۴۱۵ ص.

شابک : ۹۷۸-۹۶۴-۴۰۱-۵۶۷-۰

وضعیت فهرست نویسی : فیپا

یادداشت : کتابنامه به صورت زیرنویس.

موضوع : عطار، محمدبن ابراهیم، ۴۵۳۷-۴۶۳۷ق - نقد و تفسیر

موضوع : Attar, Farid al-Din, d. ca. 1230- Criticism and interpretation :

موضوع : عطار، محمدبن ابراهیم، ۴۵۳۷ - ۴۶۳۷ق - مجموعه مقاله‌ها

موضوع : Attar, Farid al-Din. d. ca. 1230- * Collected works Articles)

موضوع : شعر فارسی - قرن ع - تاریخ و نقد

موضوع : Persian poetry- 12 th century - History and criticism :

موضوع : رضایی، احترام، ۱۳۵۶-

رده‌بندی کنگره : PIR ۵۰۵۵

رده‌بندی دیوبی : ۸۸۱/۳۱

شماره کتابشناسی ملی : ۷۸۰۴۴۸

انتشارات زوار

■ فرهنگ توصیفی مقالات عطارشناسی همراه با نقد و تحلیل آزما ■

■ نویسنده: دکتر امید مجد (دانشیار دانشگاه تهران)؛ دکتر احترام رضایی (دیار، دانشگاه پیام نور) ■

■ ناظر چاپ: فرناز کریمی ■

■ نوبت چاپ: اول - بهار ۱۳۹۸ ■

■ شمارگان: ۲۲۰ نسخه ■

■ چاپ و صحافی سیمین ■

■ شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۴۰۱-۵۶۷-۰ ■

■ تهران؛ خیابان انقلاب؛ خیابان دوازده فروردین؛ نبش شهید نظری؛ پلاک ۲۷۸ ■

■ تلفن: ۶۶۴۶۲۵۰۳ - ۶۶۴۸۳۴۲۳ - ۶۶۴۸۳۴۲۴ - ۶۶۴۸۳۴۲۴ ■

■ قیمت: یکصد هزار تومان ■

فهرست مطالب

۱۳.....	پیش‌گفتا
۱۵.....	فصل اول: مقالات در زمینه ادبی
۱۷.....	۱- انواع ادبی و مضامین شعری در منظومه‌های عطار
۲۰.....	۲- انواع تک‌گوی در غزلیات عطار
۲۳.....	۳- بررسی بازنویسی و با آفرینش در ادبیات کودک با نگاهی به بازنویسی آثار عطار
۲۵.....	۴- بررسی موسیقایی غزل عطار
۲۸.....	۵- تحلیل ساختاری انواع تشبیه در اسرارنامه عطار نیشابوری
۳۰.....	۶- شگردهای طنز ساز در اسرارنامه
۳۳.....	۷- صور خیال در دیوان عطار نیشابوری
۳۶.....	۸- فابل‌های عرفانی عطار
۳۶.....	فابل‌های عطار
۳۸.....	۹- نگاهی به نماد پردازی عطار در منطق الطیر
۴۰.....	۱۰- الهی نامه عطار، بحر وافر یا بحر هزج
۴۲.....	۱۱- ویژگی‌های حکایات موسیقایی در آثار عطار نیشابوری
۴۵.....	فصل دوم: مقالات در زمینه زبانی و فکری
۴۷.....	۱- ابزار شناخت و ماهیت خداوند در دستگاه فکری عطار و سهروردی
۵۰.....	۲- ابلیس در جهان بینی عطار
۵۲.....	۳- آستانه‌های پیوند و شکاف اجتماعی در منطق الطیر عطار نیشابوری
۵۵.....	۴- انسان آرمانی در اندیشه عطار نیشابوری با رویکرد به عرفان اسلامی
۵۸.....	۵- بازتاب مفهوم قرآنی صبر در آثار عطار نیشابوری
۶۱.....	۶- بازخوانی داستان شیخ صنعان
۶۴.....	۷- بررسی اسرانیلیات آثار عطار با تاکید بر منطق الطیر و در داستان آدم و سلیمان

- ۸- بررسی تأثیر قوت القلوب مکی در مثنویهای عطار نیشابوری ۶۷
- ۹- بررسی تطبیقی مرگ اندیشی از دیدگاه خیام و عطار ۶۹
- ۱۰- بررسی توبه در شعر عطار نیشابوری ۷۲
- ۱۱- بررسی قلندریات در دیوان عطار نیشابوری ۷۴
- ۱۲- بررسی مضامین ملامتی در غزلهای عطار ۷۷
- ۱۳- بررسی مفهوم عرفانی "درد" در شعر عطار ۷۹
- ۱۴- بررسی نگرش توحیدی عطار و مشابهتهای آن با نظریات نو افلاطونی ۸۱
- ۱۵- بررسی و تحلیل نماد "دریا" در آثار عطار ۸۴
- ۱۶- ردهشی درباره انتساب بهاءالدین ولد و عطار نیشابوری به سلسله کبرویه (نجم کبری) ۸۷
- ۱۷- بررسی سبک و سبب و معراج پیامبر (ص) در چهار مثنوی عطار (الهینامه، اسرارنامه، منطق الطیر، مصداق نامه) ۸۹
- ۱۸- پیامهای جهان عارفان: ای مشکلات فکری انسان معاصر ۹۲
- ۱۹- پیر در حدیقه، عشق الطیر و مثنوی ۹۴
- ۲۰- تبیین متناقض نمایی و کثرت در آثار عطار نیشابوری ۹۷
- ۲۱- تجلی اشارات عرفانی حضرت امام (ع) در آثار عطار ۹۹
- ۲۲- ترس از مرگ در آثار عطار ۱۰۲
- ۲۳- تفاخر شاعرانه در اوج تواضع عارفانه عطار ۱۰۵
- ۲۴- تمثیل، آیین اجتماع (سیری در تمثیلهای اشعار عرفانی در آثار عطار و مولوی) ۱۰۷
- ۲۵- توبه از دیدگاه عطار ۱۱۰
- ۲۶- جاودانگی انسان، مبانی و اقسام آن در آثار عطار ۱۱۲
- ۲۷- جایگاه زن در عرفان و تصوف اسلامی (باتکیه بر آثار سیدی، عطار و حامی) ۱۱۵
- ۲۸- جایگاه مفاهیم فقر و فنا در سبک عرفانی و روایی عطار نیشابوری ۱۱۸
- ۲۹- وجدال بی امان روح با شش فرزند خویش در الهینامه عطار نیشابوری ۱۲۰
- ۳۰- جنید بغدادی به گزارش تذکره الاولیاء ۱۲۳
- ۳۱- درد عارفانه در آثار عطار نیشابوری ۱۲۵
- ۳۲- درد عطار (نگاهی به درد و چشم اندازهای لفظی و معنوی آن در آثار عطار نیشابوری) ۱۲۷
- ۳۳- دنیا و تصاویر تعلیمی آن از نگاه عطار ۱۲۹
- ۳۴- دیوانگان، سخنگویان جناح معترض جامعه در عصر عطار ۱۳۱
- ۳۵- رابطه انسان با خدا بر پایه اندیشه خداگونه پنداری انسان در آثار عطار نیشابوری ۱۳۴

۳۶-	زبان از دیدگاه عطار	۱۳۷
۳۷-	ساختار معنایی الهی نامه	۱۴۰
۳۸-	سیمای زن در تذکرة الاولیای عطار نیشابوری	۱۴۲
۳۹-	"شطح عارف" و "گستاخی دیوانه" در مثنویهای عطار	۱۴۵
۴۰-	شعر تعلیمی در منظومه‌های عطار	۱۴۸
۴۱-	شناخت و تبیین انسان کامل در حوزه عرفان عملی (بر اساس آرای عزیزالدین نسفی، سنایی و عطار)	۱۵۱
۴۲-	طرح سه دیدگاه در منطق الطیر	۱۵۴
۴۳-	عالم و رابطه آن با حق تعالی از دیدگاه عطار	۱۵۶
۴۴-	عربی جسمانی (ص) از دیدگاه عطار نیشابوری در منظومه اسرارنامه	۱۵۸
۴۵-	عنصر غالب در مصیبتنامه، یکی از مختصات سبک عرفان عطار	۱۶۰
۴۶-	فرجام شناسی الهیانه و مصیبتنامه عطار نیشابوری	۱۶۳
۴۷-	فنا و بقا از دیدگاه عطار	۱۶۷
۴۸-	قدرت ستیزی اوفاء عطار نیشابوری	۱۶۹
۴۹-	کشش و کوشش در ترنم عطار نیشابوری	۱۷۲
۵۰-	مفاهیم اخلاقی در چهار منظومه عطار (اسرارنامه، الهیانه، منطق الطیر و مصیبتنامه)	۱۷۴
۵۱-	مفهوم درد از دیدگاه عطار	۱۷۶
۵۲-	مفهوم مرگ اختیاری از دیدگاه سنایی و عطار	۱۷۹
۵۳-	نقد صوفی و تصوف در تذکرة الاولیاء عطار	۱۸۱
۵۴-	نقد و تحلیل مفهوم "سکوت عارفانه" از دیدگاه عطار	۱۸۴
۵۵-	نماد انگاری در منظومه عطار	۱۸۶
۵۶-	هدهد و رمز او	۱۸۸
	فصل سوم: مقالاتی در زمینه تصحیح متن و نسخه‌شناسی	۱۹۳
۱-	درباره دو تصنیف در تذکرة الاولیاء	۱۹۵
۲-	غزلی نویافته از عطار نیشابوری (این خرابات معان است و درد زنده دلان)	۱۹۷
۳-	گزارش و معنی بیتی از منطق الطیر عطار	۲۰۰
۴-	نارساییها در معانی لغات و تعبیرات منطق الطیر شیخ عطار؛ به تصحیح دکتر محمدرضا شفیعی کدکنی، دکتر برات زنجانی	۲۰۳
	فصل چهارم: مقالاتی در زمینه تطبیقی و میانرشته‌ای	۲۰۹
۱-	از "منطق الطیر" عطار تا "جانانان، مرغ دریایی" ریچارد باخ	۲۱۱

- ۲- از سیمرغ قاف تا خداوندگار دژ درون بررسی تطبیقی ساختار و محتوای منطق الطیر و دژ درون ۲۱۳
- ۳- از منطق الطیر عطار تا مجموعه شعر کلاغ دژ هیوز ۲۱۶
- ۴- از منظومه فنیکس تا منطق الطیر عطار و استرالیا ۲۱۸
- ۵- اسطوره سیمرغ عطار در آینه مرغ بزرگ باخ ۲۲۱
- ۶- اهل سنخیت در عرفان و همانندسازی در روانشناسی (با گذری در اندیشه‌های عطار و مولوی) ۲۲۴
- ۷- بازتاب منطق الطیر عطار در قصیده "یادداشت‌های بشر حافی صوفی" صلاح عبدالصبور ۲۲۶
- ۸- بازتابی مضمون حماسی-اساطیری رویارویی پدر و پسر در روایتی از تذکرة الاولیاء ۲۲۹
- ۹- بازگشت، مکتب‌های سفرهای ادیسه و مرغان منطق الطیر ۲۳۱
- ۱۰- بررسی تطبیقی نم‌های انگلیسی و فارسی؛ مطالعه ای موردی در دو کتاب "منطق الطیر" عطار و "سیر و سلوک زائر" جان بانی یین ۲۳۴
- ۱۱- بررسی تطبیقی روایت پرآزای در "رساله الطیر" غزالی و "منطق الطیر" عطار ۲۳۶
- ۱۲- بررسی تطبیقی ستایش پیامبر در آثار عطار و بوصیری ۲۳۹
- ۱۳- بررسی تطبیقی سیمرغ با استناد به استا، شاهنامه و منطق الطیر ۲۴۲
- ۱۴- بررسی تطبیقی مراحل سلوک در منطق الطیر عطار و یوگاسو تره‌های پاتنجل ۲۴۵
- ۱۵- بررسی دیدگاه‌های روانشناختی عطار بر اساس منتخب "سانگرایی با رویکرد میان رشته ای" ۲۴۸
- ۱۶- بررسی و مطالعه تطبیقی "منطق الطیر" و "افسانه قرون" هو ۲۵۰
- ۱۷- بررسی و مقایسه شیوه تفکر نزد فریدالدین عطار و متیو لیمن ۲۵۳
- ۱۸- جایگاه لوح و قلم در جهان شناسی عرفانی ابن عربی و عطار نیشابوری ۲۵۶
- ۱۹- جستاری در مراحل سفر عرفانی عطار نیشابوری در منطق الطیر و نسبیة عریضه در علی طریق ارم ۲۵۹
- ۲۰- جستجوی هفت وادی عشق عطار در بنای خانه‌های خدا ۲۶۲
- ۲۱- شهسوار ایمان در دیدگاه عطار نیشابوری و سورن کی یر کگور ۲۶۵
- ۲۲- کمدی الهی و منطق الطیر: نگاهی به تفاوتها و شباهتها ۲۶۷
- ۲۳- گونه شناسی شخصیت پرندگان در منطق الطیر عطار نیشابوری ۲۷۰
- ۲۴- مقارنه مداخل نبوی عطار و صفی الدین حلی ۲۷۲

- ۲۵- مقایسه تحلیلی طرح و محتوای نمایشنامه "پرنده آبی" از موريس مترلینگ با منظومه عرفانی "منطق الطیر" عطار ۲۷۵
- ۲۶- مقایسه تطبیقی شخصیت‌های منطق الطیر عطار نیشابوری با شخصیت‌های نمایشنامه در انتظار گودو اثر ساموئل بکت ۲۷۸
- ۲۷- مقایسه سیمرغ منطق الطیر عطار با آلیس در آن سوی آینه کارول بر اساس نظریه تقارن آینه‌های ۲۸۰
- فصل پنجم: مقالاتی در زمینه نقد ادبی و سبکشناسی ۲۸۵
- ۱- ابلیس در شعر اقبال لاهوری و عطار نیشابوری ۲۸۷
- ۲- اندیشه‌های عطار تا رند حافظ ۲۸۹
- ۳- اندیشه‌های حلاج در منطق الطیر عطار ۲۹۲
- ۴- بررسی جنبه‌های عرفانی در لیلی و مجنون نظامی و مقایسه آن با مصیبت نامه عطار ۲۹۵
- ۵- بررسی سبک "سروامه" برای تبیین صحت انتساب آن به عطار نیشابوری ۲۹۸
- ۶- بررسی کارکرد رمان دو حیات از الهینامه عطار بر اساس نظریه گرمس و ژنت ۳۰۰
- ۷- بررسی کهن الگوی سیه و طیار آن با نفس در مثنوی‌های عطار ۳۰۳
- ۸- بررسی مقایسه ای موسیر سیری و کناره غزل‌های سنایی و عطار ۳۰۶
- ۹- بررسی مکاشفات عرفانی عطار بر سر ملک، بر اساس نظریه ویلیام جیمز ۳۰۹
- ۱۰- بررسی نمایش معنا در صورت حکایت شیخ صنعان در منطق الطیر ۳۱۱
- ۱۱- بررسی و تحلیل بازتاب فنا در منطق الطیر ۳۱۴
- ۱۲- پرواز یک اسطوره از حماسه تا عرفان مقایسه استان، اب حیات، خضر و اسکندر در خوانش حماسی فردوسی در شاهنامه و خوانش عرفانی در بهی نامه ۳۱۶
- ۱۳- پژوهشی در معانی واژه "فرش" در اشعار عطار، صائب و بیدل ۳۱۹
- ۱۴- تأثیر واژه‌های اساطیری شاهنامه بر الهی نامه ۳۲۱
- ۱۵- تحلیل داستان "شیخ صنعان" منطق الطیر بر اساس نظریه کنشی گرماس ۳۲۴
- ۱۶- تحلیل دیدگاه‌های عطار درباره شعر و مقایسه آنها با آرای منتقدان ادبی ۳۲۷
- ۱۷- تحلیل هنری و نموده‌های آن در آثار عطار ۳۲۹
- ۱۸- تحول شخصیت در حکایت مشابه مولوی و عطار ۳۳۲
- ۱۹- تحولات اسطوره سیمرغ در گذر از حماسه به عرفان (بر اساس شاهنامه فردوسی و منطق الطیر عطار) ۳۳۴
- ۲۰- تشابهات صوری ادبیات سوررئالیستی در تذکرة الاولیاء عطار ۳۳۷
- ۲۱- جایگاه شرح تعرف در میان مأخذ تذکرة الاولیاء ۳۴۰

- ۲۲- ریختشناسی قصه‌های غزلیات عطار ۳۴۲
- ۲۳- سبک‌شناسی حکایت شیخ صنعان از دیدگاه تقابل‌نشانها ۳۴۵
- ۲۴- سبک‌شناسی نشانها در پنج حکایت از مصیبت‌نامه عطار نیشابوری ۳۴۷
- ۲۵- سنجش حکایات متشابه مولوی با مثنویهای عطار ۳۵۰
- ۲۶- سیر سبکی داستان، در غزلیات سنایی غزنوی و عطار نیشابوری ۳۵۳
- ۲۷- سیمای پیر در سلوک عارفانه عطار و مولوی ۳۵۵
- ۲۸- عطار نیشابوری و میراث وی در آسیای مرکزی (بررسی تأثیر میراث فکری عطار نیشابوری در ازبکستان با تکیه بر آثار امیرعلیشیر نوایی) ۳۵۸
- ۲۹- عشق و علق در نظر عطار نیشابوری و نجم‌الدین رازی ۳۶۰
- ۳۰- عناصر داستانی حکایت زن پارسا در الهینامه عطار ۳۶۲
- ۳۱- قرأت، کهن‌نثری، منطق الطیر عطار ۳۶۴
- ۳۲- قصه طولی جان (مقایسه "طوطی و حکیم عطار" با "طوطی و بازرگان مولوی") ۳۶۸
- ۳۳- کارکرد داستان‌سرایی و گامش نظام در خوانش منطق الطیر عطار نیشابوری (با رویکرد شعرشناسی شناختی) ۳۷۱
- ۳۴- کارکرد روایی نشانه‌ها در حکایت ربه از الهی نامه عطار ۳۷۳
- ۳۵- کانون روایت الهینامه عطار، از منظر نثری و زبانی ۳۷۶
- ۳۶- گروتسک در حکایت‌های دیوانگان سمرقند ۳۷۸
- ۳۷- مایه‌های عرفانی در قصاید سعدی و مقایسه آن با مصیبت نامه عطار ۳۸۱
- ۳۸- محتوا و ساختار در تذکره الاولیای عطار ۳۸۵
- ۳۹- مقایسه کاربرد نمادین آب در غزلیات عرفانی عطار و مولانا ۳۸۸
- ۴۰- مقایسه تصویر آفرینی از طبیعت در مثنویهای عرفانی ابن‌الکرم (حدیقه سنایی، مثنویهای تمثیلی عطار نیشابوری و مثنوی مولوی) ۳۹۰
- ۴۱- مقایسه ساخت دو حکایت تمثیلی از مثنوی مولوی و مصیبت‌نامه عطار ۳۹۲
- ۴۲- مقایسه ساخت دو حکایت تمثیلی از مثنوی و الهی نامه (التماس کردن همراه عیسی از او زنده کردن استخوان را) ۳۹۵
- ۴۳- مقایسه ساختار داستان در دو اثر عطار با تکیه بر دو الگوی جدید ساختارگرایی داستان‌نویسی ۳۹۷
- ۴۴- منطق الطیر عطار و منطق گفتگویی ۴۰۰
- ۴۵- نقد مقاله: "زبان علم" و "زبان معرفت" در نظرگاه عطار نیشابوری (نقد یک خوانش) ۴۰۳

- ۴۶- نقد و نظری تطبیقی بر داستان "نگریستن عزرائیل بر مردی...." در مثنوی و الهی
نامه؛ با نگاهی به چند مأخذ دیگر ۴۰۶
- ۴۷- نگاهی انتقادی به ساختار داستانی منطق الطیر ۴۰۸
- ۴۸- واکاوی و سنجش توحید ولایی - اسلامی مابین علامه طباطبائی، شیخ محمود
شبستری و عطار نیشابوری ۴۱۱
- ۴۹- ویژگیهای ساختاری و روایتی حکایتهای مشایخ در مثنویهای عطار ۴۱۳

پیشگفتار:

کتابی که اینک پیش روی شماست فرهنگ توصیفی و نقد و تحلیل مقالاتی است که از سال ۱۳۷۱ تا ۱۳۹۵ توسط دانشجویان و اعضای هیات علمی دانشگاهها در مجلات علمی پژوهشی و علمی ترویجی داخل کشور به چاپ رسیده است. هدف نخست از این کار گردآوری یکجای بیش از هشتاد و پنج پژوهشهای عطارشناسی بود تا علاقمندان را از مراجعات متعدد به سایتها و مجلات بیازاید و هدف دوم یافتن جای خالی موضوعات و پژوهشهای کارنشده است تا بلکه به مدد غمخیزان به انجام و فرجام رسد. در همین راستا نویسندگان این سطور، یکصد موضوع جدید را معرفی و نشانه گذاری کرده اند که تاکنون تالیف بیست و پنج مقاله اش به پایان رسیده و تقریباً همان زمان با چاپ همین کتاب، با عنوان "بیست و پنج گفتار تازه درباره عطار" توسط نشر محترم روار چاپ خواهد رسید.

روش کار: امروزه، مطابق سنتی نانوشده هر مقاله دانشگاهی معمولاً حدود بیست صفحه است که مال لب لباب آن را بطور متوسط در سه صفحه خلاصه کرده ایم تا خواننده سریع به محتوای متن دست یابد. در پایان هر مقاله پاراگراف کوتاهی در نقد و تحلیل نسبی آن مقاله آمده است که سعی در تبیین جایگاه علمی و محتوایی آن مقاله دارد. پدیده‌ی است این نقد و تحلیلها صرفاً بیانگر دیدگاه نویسندگان این کتاب است و فعلی خطایی برای سنجش عطارشناسی محسوب نمیشود.

جهت دسترسی بهتر و طبقه بندی منسجمتر، تعداد ۱۴۷ مقاله موجود به پنج حوزه ادبی (یازده مقاله)، زبانی و فکری (صفر + پنجاه و شش مقاله)، تصحیح متن و نسخه‌شناسی (چهار مقاله)، نقد ادبی و سبک‌شناسی (چهل و نه مقاله)، و تطبیقی و میان رشته‌ای (بیست و هفت مقاله)، دسته بندی شده‌اند.

نتایج آماری بدست آمده با فضای فکری دانشگاهها در دو دهه اخیر همخوانی دارد. هیچیک از مقالات در حوزه زبانی نیست و این امر هرگز تصادفی قلمداد نمیشود. متأسفانه مباحث زبانی و دستوری در رشته زبان و ادبیات فارسی رو به فراموشی است. تعداد اندک "مقالات ادبی و تصحیح متن و نسخه‌شناسی" نسبت به مقالات در حوزه "نقد ادبی و

سبک‌شناسی "بیانگر تغییر ذائقه پژوهشگران از پژوهشهای سنتی به مدرنتر است. همچنین بیشترین مقاله‌ها در حوزه مسائل فکری نوشته شده که باز هم با این حقیقت که روح تشنه دانشجویان در پی کشف حقایق عرفانی و مسائل ماوراءالطبیعه است همخوانی دارد. نکته بسیار مهم قابل ذکر در خصوص مقالات فکری این است که گویا اکثریت قریب باتفاق پژوهشگران اعم از دانشجو و استاد درک دقیقی از تفاوت بین تعریف یک پدیده و ویژگیهای آن ندارند و هنگام بررسی یک مولفه فکری مانند فقر یا فنا یا توحید یا رضا و امثال آن بجای تبیین دقیق آن مولفه، ابیاتی را که حاوی صفات آن مفاهیند استخراج کرده و شرح میدهند. برای توضیح بیشتر مثالی می‌آورم: تعریف آب این است که عنصری است بی‌رنگ و بی‌بو و بیمزه، ساخته شده از دو عنصر هیدروژن و یک عنصر اکسیژن که در فشار یک اتمسفر، نقطه انجماد و جوش بترتیب صفر و صد درجه دارد. حال فرض کنید از کسی بخواهند آب را تعریف کند و او بجای تعریف گفته شده، شرحی که به شرح صفات و ویژگیهای آب، مثلاً بگوید مایع حیات است، آن را میخوریم، دور و نزدیک بدن را تشکیل میدهد، شور یا شیرین یا تلخ است و ... این فرد آب را تعریف نکرده بلکه برخی صفات را شرح داده. همین اتفاق در مقالات مذکور رخ داده و لذا مقالات فکری عمدتاً مقالات سرد هم و مبهم و بی نتیجه‌اند.

تعداد نسبتاً زیاد مقالات تصدیقی نیز نشان از توسعه دانشگاهی و آشنایی بیشتر دانشگاهیان با کتابها و فرهنگهای دینی و مذهبی آن دارد. بطور کلی تعداد ۱۴۷ مقاله درباره عطار نشاندهنده اقبال عمومی امیانی است به این شاعر است بویژه اینکه اکثر مقالات مستخرج از رساله‌های کارشناسی ارشد و دکترا هستند یعنی دهها رساله درباره او نگاشته شده. در پایان امیدواریم این تلاش مورد توجه عطارشناسان و عطاردوستان قرار گیرد. ما نیز شادی خود را از پیوند خوردن ناممان به عطار پنهان نمی‌کنیم.